

Jozef Israëls te Venetië.

plaatje daar zóo neergehangen uit decoratieve bedoeling. De werkelijkheid — dat kamerhoekje — was decoratief uit zichzelf, en met artistieke hand en hooger boven zijn onderwerp staande, kon de schilder daarin de figuren zóo groepeeren dat de compositie tot één vast geheel werd van kleuren en harmonische lijnen. Daarbij is het onderwerp gezien en doorvoeld — de schilder ként de wezens die hij geeft, — waar die vioolspeler een romantisch verzinsel bleef en daardoor zwak zoowel van gegeven als van groepeeren, die zelfs à te losjes bleef. In de „Spelers” daarentegen heeft Israëls' oog het geheel omvat — en de groote lijn heeft hij niet meer door peuterige afdwalingen verlaten.

Zeer bijzonder blijkt zijn talent om vele figuren in natuurlijke ongedwongenheid te groepeeren uit „Het Sober Maal” (bl. 151). Rondom de schamele tafel, waarop middenin de groote etenspot damp, zit de boerenfamilie geschaard. Vader schept op, de anderen kijken toe; zelfs is het zoontje naast den doenden vader opgestaan om beter naar de lekkernij te kunnen kijken in stille voorgezeten. Ook de poes op den voorgrond heeft den kop opgeheven en kijkt naar den rekel, die haar blijkbaar iets over dien dampenden pot heeft verklapt. Ook zij voelt de „gebeurtenis” die er gaande is — die hen allen bezighoudt: de sobere maaltijd. In houterige,

onbehouwen houdingen zitten ze op de stoelen. Vergelijk daarmee weer het gedistingeerde en daardoor onnatuurlijke in de houding van de vioolspeler en z'n twee kinderen. Het verschil is merkwaardig. Een mooi rustig licht, valt door de beide ruitjesramen binnen, en toovert een wonderen gloed op de verschoten kiel en jak van man en vrouw — blijft blauwig trillen in den warmen damp — en geeft een onbestemden, innigen schemer in



VISSCHERSVROUW. (EIGENDOM VAN DR. S. SELHORST TE 'S GRAVENHAGE).

de veilig gesloten kamer, waar nu de familie saam-geschaard zit voor 't daaglijksch maal. Een brokje nederig en vredig gelukkig leven.

Daar tegenover staat de eenzaamheid van die oude, gebogen vrouw, zittend op den rieten stoel voor de hooge schouw, waarin zwakjes de vlammen kronkelen. De oude, bleeke, magere handen heeft ze er beide naar uitgestoken, wat warmte zoekend — waar het gebogen lichaam geen weerstand

meer heeft tegen de felle winterkou daarbuiten. Haar versleten mantel heeft ze dan ook beschermend over de schouders gehangen. . . . „Als men oud wordt” — zoo is de naam van dit meesterwerk.

Als men oud wordt — als men velen, die men liefhad, heeft zien heengaan, en alleen, vergeten, verlaten achterblijft — met wat mooie herinneringen alleen. Als het heele leven niet anders is geweest dan een harde, bittere strijd om het daaglijksch brood —,